LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

Sivistysvaliokunta
K 1/2026 vp Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto sivistysvaliokunnalle lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2026

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle. Lapsiasiavaltuutettu on luovuttanut kertomuksensa eduskunnalle 12.2.2026.

Eduskuntakertomuksen tarkoitus on antaa eduskunnalle katsaus lasten asemasta ja heidän oikeuksiensa toteutumisesta Suomessa vuosina 2022–2025. Kertomuksen tavoitteena on auttaa eduskuntaa huomioimaan lapsen oikeudet päätöksenteossaan, jotta se voisi edistää hyvää ja lapsioikeusperustaista lapsi-, nuoriso- ja perhepolitiikkaa.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Suomessa on varsin vähän rakenteita sille, että lapsen oikeuksien toteutumista tarkastellaan parlamentaarisesti ja sisällöllisesti laaja-alaisesti. Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että lapsiasiavaltuutetun lakisääteinen tehtävä kertomuksen antamisesta eduskunnalle on siksi erittäin tärkeä. Keskusliitto myös pitää vuoden 2026 kertomusta sisällöllisesti erittäin laadukkaana.

Kertomuksessa on reflektoitu säädöstyötä YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle 2023[1] antamia suosituksia vasten peilaten. Kuten tarkastelusta käy ilmi, askelia on otettu myös taaksepäin. Keskusliitto pitää tätä kehitystä erittäin valitettavana ja muistuttaa, että eduskuntapuolueet ovat myös parlamentaarisesti valmistellun kansallisen lapsistrategian myötä sitoutuneet lapsen oikeuksien johdonmukaiseen toimeenpanoon.

On myönteistä, että pääministeri Orpon hallitus on ottanut sopimusvalvontaelinten suositukset valtioneuvoston käsittelyyn. Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että tulevien hallitusten on syytä jatkaa ja laajentaa käytäntöä niin, että myös eduskunta käsittelee Suomelle annettuja suosituksia säännöllisesti.

[1] https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+%281%29.pdf/f8e9c156-5172-0834-d6c7-201066cbc9f2?t=1691047057189

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO | CENTRALFÖRBUNDET FÖR BARNSKYDD
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki | Armfeltsvägen 1, 00150 Helsingfors
Puhelin/Telefon (09) 329 6011 | toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

Valtuutetun ehdotukset eduskunnalle

Lapsiasiavaltuutettu esittää kertomuksessaan, että YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukainen lapsen edun periaate sisällytetään perustuslain perusoikeussäännöksiin. **Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa ehdotusta.** Kuten kertomukseen sisältyvästä Merike Helanderin artikkelista käy ilmi, ei lapsen edun periaatteen sisällyttäminen erillislakeihin ja esimerkiksi lapsivaikutusten arviointiin liittyvä informaatio-ohjaus ole riittävällä tavalla turvannut lapsen oikeutta saada etunsa ensisijaisesti harkituksi päätöksenteossa. YK:n lapsen oikeuksien komitea on päätelmissään esittänyt huolensa siitä, ettei lapsen edun periaatetta Suomessa noudateta johdonmukaisesti ja kehottanut Suomea ryhtymään toimenpiteisiin vahvistaakseen lapsen oikeuksia koskevaa vaikutusarviointia lainsäädäntöprosessissa.

Lapsiasiavaltuutettu esittää kertomuksessa myös lastensuojelulain uudistamista kokonaisuutena. **Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa lastensuojelulain uudistamista kokonaisuutena ja painopisteen siirtämistä pois viimesijaisista palveluista.** Lastensuojelun Keskusliiton *Mitä kuuluu lastensuojelun avohuolto?* -selvityksestä[2] käy ilmi, että ammattilaisten mukaan keskeistä lastensuojelun lainsäädännön uudistamisessa olisi varmistaa, että perheet saavat tarpeisiinsa vastaavaa tukea ajoissa, asiakkaita kuullaan ja kohtaamisiin on riittävästi aikaa. Keskusliiton 2025 julkaisemasta *Miten lasten suojelun kustannukset kertyvät II* -selvityksestä[3] puolestaan käy ilmi, että ajoissa annettu ja todellisiin tarpeisiin perustuva tuki perheille on aina sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää. Lisäksi Lastensuojelun Keskusliitto on yhdessä 36 lapsi- ja perhejärjestön kanssa ilmaissut huolensa sosiaalihuollon uudistamisen kiireisestä valmistelusta ja sen mahdollisista kielteisestä vaikutuksista lapsiperheisiin[4].

Koulutuksellinen tasa-arvo

Koulutuksellisen tasa-arvon ydinajatus on, ettei oppilaiden taustasta johtuvia ryhmien välisiä eroja saisi tulla. Lapsiasiavaltuutetun kertomukseen sisältyvästä Juhani Rautopuron ja Najat Ouakrim-Soivion artikkelista käy ilmi, että oppilaiden väliset erot oppimistuloksissa ovat lisääntyneet ja erityisesti heikosti menestyvien osuus on kasvanut.

Lastensuojelun Keskusliitto pitää erityisen huolestuttavana havaintoa siitä, että vanhempien sosioekonomisen taustan ja koulutuksen yhteys lasten oppimistuloksiin on vahvistunut. 2000-luvun alussa vaikutus oli Suomessa yksi osallistujamaiden pienemmistä, nyt se on OECD-maiden keskitasoa. Keskusliitto katsoo, ettei tämä näkökulma ole saanut koulutuksellista tasa-arvoa koskevassa yhteiskunnallisessa ja

[2] https://www.lskl.fi/julkaisut/mita-kuuluu-lastensuojelun-avohuolto-selvitys/
[3] https://www.lskl.fi/julkaisut/miten-lasten-suojelun-kustannukset-kertyvat-2-selvitys/
[4] https://www.lskl.fi/tiedotteet/sosiaalihuollon-uudistukset-eivat-saa-heikentaa-lasten-ja-nuorten-oikeusturvaa-tai-perheiden-palveluita/

poliittisessa keskustelussa sitä painoarvoa, joka sille merkittävyytensä vuoksi kuuluisi. Keskusliitto kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi vuoden 2022 PISA-tutkimuksessa sosioekonominen tausta selitti matematiikan osaamisen vaihtelusta jopa 12 prosenttia, kun samaan aikaan esimerkiksi maahanmuuttajatausta selitti 4 % vaihtelusta. **Lastensuojelun Keskusliitto pitää selvänä, että koulu ei pysty ratkaisemaan eriytymiskehitystä yksin eikä koulutuksen tasa-arvo voi toteutua, jollei perheiden hyvinvointia vahvisteta laaja-alaisesti, johdonmukaisesti ja yli vaalikausien.**

Lopuksi

Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että lasten ja perheiden hyvinvointia tulee johdonmukaisesti vahvistaa niin lapsen oikeuksien toteutumiseksi, koulutuksellisen tasa-arvon turvaamiseksi kuin kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi. YK:n lapsen oikeuksien sopimus edellyttää, että myös taloudellisesti vaikeina aikoina ja myös talouden sopeutuspäätöksissä lapsen etu harkitaan ensisijaisesti.

Lastensuojelun Keskusliitto on erittäin huolissaan siitä, että esimerkiksi työllisyyteen liittyvistä tärkeistä tavoitteista huolimatta niiden saavuttamiseksi valitut keinot lisäävät lapsiköyhyyttä, vaikkei tämä ole ollut tarkoitus. YK:n lapsen oikeuksien komitea on päätelmissään kehottanut Suomea välttämään sellaisia sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin.

Lapsiköyhyyden lisääntyminen ei saa olla oheisvahinko. Lastensuojelun Keskusliitto katsoo, että lapsiköyhyyden vähentäminen tulee siksi asettaa korkeaksi poliittiseksi prioriteetiksi, jota vasten kaikkia päätöksiä arvioidaan.